

*Др Сандра Фишер – Шобой, асистент
Правног факултета у Новом Саду*

ОДГОВОРНОСТ ПРОДАВЦА ЗА САОБРАЗНОСТ РОБЕ СА ПРИНУДНИМ ПРОПИСИМА – *FROZEN PORK CASE*¹

Сажетак: Свака роба којом се може трговати мора испуњити одређене стандарде усђановљене јавним правом. Код прекограничне трговине се поставља питање да ли роба треба да буде у складу са принудним прописима у земљи продавца, земљи купца или земљи коришћења. Будући да Конвенција УН о уговорима о међународној тродаји робе из 1980. године не регулише ово питање, одговоре покушава да пружи судска пракса. Рад садржи анализу одлуке Врховног суда Немачке у предмету *Frozen pork*, а његов циљ је да одреди које критеријуме треба применити при процени одговорности продавца за саобразност робе са принудним прописима.

Кључне речи: саобразност робе, одговорност продавца, принудни прописи, заштитна живојне средине.

1. Увод и постављање проблема

Код прекограничне трговине значајан утицај на могућност коришћења робе, по правилу, имају когентне норме у области заштите животне средине, заштите здравља људи и заштите потрошача на снази у земљи

¹ Рад је настао као резултат истраживања на пројекту *Биомедицина, заштитна живојне средине и право* (бр. 179079) који финансира Министарство просвете и науке Републике Србије.

купца, односно земљи коришћења робе. Прописи из наведених области могу предвиђати додатне квалитете које роба треба да поседује да би могла да се продаје или користи у земљи купца или трећој земљи. Поставља се питање да ли и у којим случајевима продавац треба да сноси одговорност за несаобразност робе због неиспуњавања услова предвиђених принудним прописима земље купца или земље употребе робе.

Одговорност продавца за саобразност робе са принудним прописима није на изричит начин регулисана у *Конвенцији УН о уговорима о међународној продаји робе*² (у даљем тексту: Бечка конвенција, БК) из 1980. године. Међутим, тумачењем општих начела на којима почива конвенција, као и њених појединачних одредби, могу се извести одређени закључци.

Најбољи начин за превазилажење проблема је изричито или прећутно уговарање својстава која роба треба да поседује. У одсуству споразума страна, одговоре на ово сложено питање покушава да пружи судска пракса. Међутим, ставови судске и арбитражне праксе нису јединствени. У основи се могу разликовати два начина резонувања. Већина одлука за саобразност робе са принудним прописима одређује као меродавно право земље продавца, док право земље купца може бити од значаја само у изузетним случајевима. Друга група одлука су оне које при процени саобразности у први план стављају могућност даље продаје робе. Сходно томе, повреда уговора ће постојати ако роба није саобразна са јавноправним стандардима права земље купца или земље коришћења.

Предмет овог рада је приказ и анализа одлуке Врховног суда Немачке (у даљем тексту: БГХ) донете у предмету VIII ZR 67/04 од 2. марта 2005. године (у даљем тексту: *Frozen pork case*)³. Значај наведене одлуке се огледа у томе што представља основ за преиспитивање раније донете одлуке од стране БГХ у чувеном предмету VIII ZR 159/94 од 8. марта 1995. године (у даљем тексту: *Mussels case*)⁴, који је дуго година третиран као преседан у праву међународне продаје.

У раду ће најпре укратко бити изложена одлука донета у *Mussels case*, а потом ће уследити приказ и критички осврт на одлуку донету у предмету *Frozen pork*. Коначно, циљ овог рада је да покуша да одреди које критеријуме треба применити при процени одговорности продавца за саобразност робе са принудним прописима.

² Конвенција Уједињених Нација о уговорима о међународној продаји робе (*Службени лист СФРЈ* 10/1/84 од 31.12.1984.; даље у фуснотама: БК)

³ CISG-online 999, Germany, 2 March 2005, *Bundesgerichtshof*, VIII ZR 67/04.

⁴ Germany 8 March 1995 *Supreme Court (New Zealand mussels case)* доступно на <http://www.cisg.law.pace.edu/cases/950308g3.html>.

2. *Mussels case*

2.1. Чињенично стање и одлука БГХ

Први предмет у коме је разматрано питање одговорности продавца за саобразност робе са принудним прописима је *Mussels case*. Одлучујући у наведеном предмету Врховни суд Немачке је формулисао одређена правила која су нашла широку примену, а пресуда БГХ је у касније донетим одлукама третирана као преседан.⁵

Продавац из Швајцарске је купцу из Немачке продао шкољке које су имале више кадмијума него што је препоручило немачко Савезно министарство здравља.⁶ Због наведеног недостатка, купац из Немачке није успео да добије потребне дозволе државних органа и сматрао је да услед тога неће моћи да прода робу и одбио је да плати цену. С друге стране, исте шкољке су се могле несметано конзумирати и продавати према правним правилима која су била на снази у Швајцарској. Суд је заузео став да је купац дужан да јавноправне норме учини предметом уговора и да захтеви квалитета који су предвиђени јавним правом у земљи купца генерално нису релевантни у смислу чл. 35(2)(а) БК, бар кад продавац није имао разлога да за њих зна. Купац је тај који је дужан да продавцу укаже на јавноправне стандарде. У супротном, продавац није дужан да такве норме поштује. Сходно томе, роба је оцењена као саобразна, а купац је морао да плати цену.

Дакле, начелан став суда је да су за саобразност робе меродавни прописи који постоје у земљи продавца. БГХ је формулисао и три случаја у којима ће бити меродавно право земље купца. Прво, ако су правила јавног права земље купца идентична онима која су на снази у земљи продавца, онда је свакако продавац дужан да их поштује. Овај изузетак ће се између осталог применити кад су уговорне стране из земаља чланица ЕУ и кад је односна област регулисана нормама комунитарног права. Друго, правила у земљи купца или земљи коришћења ће бити меродавна кад су испуњени услови за примену чл. 35(2)(б) БК, односно кад је купац продавцу при закључењу уговора изричито или прећутно ставио до знања нарочиту сврху за коју ће робу користити и кад се поуздао у стручност и просуђивање продавца. И последње, продавац је дужан да познаје одговарајуће јавноправне норме кад се услед „посебних околности“ може очекивати да је

⁵ Видети нпр. United States 17 May 1999 *Federal District Court [Louisiana] (Medical Marketing v. Internazionale Medico Scientifica)* доступно на <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990517u1.html>; Austria 13 April 2000 *Supreme Court (Machines case)* доступно на <http://www.cisg.law.pace.edu/cases/000413a3.html>; Austria 25 January 2006 *Oberster Gerichtshof (Frozen pork liver case)* доступно на <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/060125a3.html>.

⁶ Радило се о препорученим, а не о обавезним вредностима.

продавац знао или морао знати за конкретно правило.⁷ Посебним околностима се сматрају случајеви кад је продавац знао или морао знати стандарде државе увоза на основу сталног пословног односа са купцем, кад му је купац дао посебна упутства,⁸ ако често извози робу у земљу купца или ако у земљи купца има филијалу.⁹ Из наведених изузетака произлази да ће продавац бити одговоран само кад је на одређени начин био упознат са принудним прописима земље купца или земље одређења.

2.2. Коментар одлуке

Одлука донета у *Mussels case* је имала велики значај у пракси међународне трговине. Позитивну страну ове одлуке представља чињеница да ће продавац одговорати само за оно што је било у његовој сфери знања и утицаја. Наиме, продавац није дужан да зна прописе који важе у другим земљама, па ни у земљи купца. Поред тога, не мора да значи да је земља купца и крајње одредиште робе, односно место где ће се роба користити. Одлука уважава принцип поделе ризика и одговорности између продавца и купца и исправно одређује да ризик примене робе сноси купац.

Међутим, иако је у судској пракси одлука у *Mussels case* третирана као преседан у теорији су јој упућене одређене примедбе.¹⁰ Наиме, правило да је за процену саобразности робе са принудним прописима меродавно право земље продавца може у одређеним случајевима имати негативне последице и за купца и за продавца. Продавац не сме испоручити робу несаобразну правним правилима на снази у његовој земљи, чак и ако је ниво јавноправне заштите у земљи купца или земљи коришћења знатно нижи. Ако се роба може слободно продавати у земљи купца или земљи коришћења јер тамо не постоји јавноправна регулатива као у земљи продавца, поставља се питање зашто би продавац био дужан да поштује правила своје зе-

⁷ Овај изузетак је суд применио у предмету United States 17 May 1999 *Federal District Court [Louisiana] (Medical Marketing v. Internazionale Medico Scientifica)* доступно на <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990517u1.html>. Видети више о томе код Peter Schlechtriem, *Conformity of the goods and standards established by public law, Treatment of foreign court decision as precedent, Medical Marketing International, Inc. v. Internazionale Medico Scientifica, S.r.l. U.S. District Court, Eastern District of Louisiana, 17 May 1999*. доступно на <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990517u1.html#cco>.

⁸ Видети више код Heinz Georg Bamberger, Herbert Roth (Hrsg.), *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, Band 3, München, 2003, стр. 2820.

⁹ Видети више код Сандра Фишер-Шобот, *Одговорност продавца за саобразност робе са принудним прописима, Правна ријеч*, 29/2011, стр. 158-159.

¹⁰ Видети више код Peter Schlechtriem, *Compliance with local law; Seller's obligations and liability, Annotation to German Supreme Case decision of 2 March 2005 (VIII ZR 67/04)*, 2005 доступно на <http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/biblio/slechchtriem7.html>.

мље кад несметано може извозити и робу другачијег квалитета? Ово питање је од посебног значаја кад се роба извози у земље у развоју или неразвијене земље. Такође, није незамисливо да у земљи продавца јавноправна регулатива изостане да би се заштитили интереси националних извозника.¹¹ С друге стране, према правилу установљеном у *Mussels case* ако роба испуњава јавноправне стандарде земље продавца и ако не постоје претпоставке за примену изузетака, купац је дужан примити испоруку чак и ако је роба несаобразна принудним нормама његове земље или земље коришћења. Према томе, купац има обавезу да прими и робу која је несаобразна и за коју од почетка зна да је неће моћи даље продати.

3. *Frozen Pork case*

Врховни суд Немачке је одлуку у предмету *Frozen pork* донео 2005. године. У њој је такође разматрано питање одговорности продавца за саобразност робе са принудним прописима.

3.1. Чињенично стање

Спор је настао између продавца на велико из Белгије и купца из Немачке. Продавац је у спору од купца захтевао исплату цене. Тужени је у априлу 1999. године поручио од продавца из Белгије свињско месо, које је требало да буде преузето од продавца 15. априла, 27. априла и 7. маја 1999. године. Издати су и рачуни који су гласили на исте датуме и којима су приложене потврде о подобности робе за употребу. Наведене потврде нису садржале информацију о количини диоксида у месу.

Роба је у Немачку стигла најкасније 4. јуна 1999. године. Купац је даље продао робу и директно је испоручио купцу из Немачке, који је месо препродао коначном купцу са седиштем у Босни и Херцеговини. Суд је утврдио да је роба у Босну и Херцеговину стигла почетком јуна, а најкасније 4. јула 1999. године¹². На граничном прелазу су царинске власти Босне и Херцеговине заплениле целу пошиљку и наложиле њено уништавање.

Почетком јуна 1999. године је најпре у Немачкој и Белгији наступила сумња да месо произведено у Белгији садржи диоксин. Сумња у контаминираност меса се односила на све животиње заклане у периоду од 15.01. до 23.07.1999. године. Због широко распрострањене сумње у квалитет и исправност белгијске свињетине, у Немачкој је донета Уредба

¹¹ P. Schlechtriem, *Compliance with local law...* доступно на <http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/biblio/slechtriem7.html>.

¹² Видети CISG-online 999, Germany, 2 March 2005, *Bundesgerichtshof*, VIII ZR 67/04, стр. 3.

која је ступила на снагу 11. јуна 1999. године и којом је забрањена даља продаја свињског меса произведеног у односном периоду у Белгији. Изузетно, месом се могло трговати уколико је имало потврду о сигурности, односно о здравственој исправности. Другим речима, месо без одговарајуће потврде је Уредбом проглашено неподобним за промет. С тим у вези је и у Европској унији донет пропис према коме је месо из Белгије морало имати потврду о могућности употребе, односно да не садржи диоксин.¹³ Коначно и Белгија је 28. јула 1999. године, као држава чланица ЕУ, донела пропис који је омогућио заплону контаминираниог свежег меса и месних прерађевина. Сво месо произведено у наведеном периоду, које се налазило у Белгији је превентивно конфисковано. Поред тога, овим прописом је било предвиђено да већ извезено месо које није имало одговарајућу потврду, буде уништено у иностранству или да се врати у Белгију где би било конфисковано и уништено.¹⁴

Купац је у неколико наврата безуспешно покушао да од продавца добије потврду о непостојању диоксина у испорученом месу. У испорукама од 15. и 27. априла је предато месо произведено у периоду од 15.01. до 23.07.1999. године које је требало да буде конфисковано. У трећем obroку од 07. маја 1999. године је испоручено месо произведено 12. јануара, које није било обухваћено забранама установљеним у Немачкој и Белгији и за чији промет није било потребно достављање потврде о његовој здравственој исправности.

3.2. Одлука БГХ

Првостепени суд је тужбу одбио као неосновану. Одлучено је да због несаобразности испоручене робе, купац није био дужан да плати куповну цену.¹⁵ Другостепени суд је жалбу одбио.¹⁶ Иако продавац, у принципу није одговоран за саобразност робе са принудним правилима у земљи коришћења, став је суда да овај предмет представља изузетак од правила. Разлози за овај изузетак леже у томе што су мере државе биле засноване на догађајима у земљи порекла робе и, нарочито, на посебној врсти робе.¹⁷ Суд је нашао да је испоручена роба несаобразна, иако се према белгијском праву у време преласка ризика могла даље продавати и

¹³ CISG-online 951, Germany, 18 March 2003, *Landgericht Giessen*, 8 O 57/01, стр. 3.

¹⁴ CISG-online 999, Germany, 2 March 2005, *Bundesgerichtshof*, VIII ZR 67/04, стр. 4 и 9.

¹⁵ CISG-online 951, Germany, 18 March 2003, *Landgericht Giessen*, 8 O 57/01, стр. 6.

¹⁶ CISG-online 822, Germany, 29 January 2004, *Oberlandes Gericht Frankfurt am Main*, 3 U 84/03, стр. 1.

¹⁷ Ulrich Magnus, Klaus Bitterlich, *Germany, Oberlandesgericht Frankfurt am Main, 29 January 2004 - Case abstract*, доступно на <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/040129g1.html>.

користити.¹⁸ Сама сумња заразе диоксином је била довољна да се роба сматра неподобном за употребу и тиме несаобразном, те стога купац није био дужан да плати куповну цену. Одлучујући у последњој инстанци, БГХ је преиначио другостепену одлуку и утврдио да је део робе био саобразан уговору. Сходно томе, наложио је купцу да плати део куповне цене са припадајућим каматама.

Чињенично стање на основу кога је БГХ требало да донесе одлуку у овом случају је другачије од оног у *Mussels case*. Наиме, у извозној земљи у време преласка ризика, који је одлучујућ према чл. 36(1) БК за процену саобразности робе, јавноправно ограничење још није постојало, него је оно установљено касније. Основни принцип утврђен у *Mussels case* је да продавац не одговара за саобразност робе са јавноправним нормама у земљи купца или земљи коришћења. Доследна примена правила из *Mussels case* би водила закључку да је роба саобразна уговору, јер је била у складу са прописима земље продавца који су били на снази у време њеног извоза. У прилог наведеном иде и то што ни у земљи купца нису постојала правила која би водила несаобразности робе. И последње, у време преласка ризика није ни у Немачкој ни у Белгији постојала чак ни сумња у исправност меса. Супротно наведеном, одлуком БГХ и одлукама донетим у нижим инстанцама је утврђена несаобразност робе.

3.2.1. Саобразност робе

Бечка конвенција предвиђа да је продавац дужан испоручити робу у количини, квалитету и врсти како је то предвиђено уговором и паковану или заштићену на начин предвиђен уговором.¹⁹ Ако стране нису ништа уговориле, онда се саобразност робе процењује према објективним критеријумима предвиђеним у чл. 35(2) БК.

У конкретном случају, пошто није постојао посебан споразум страна и пошто продавцу није предочена посебна сврха за коју ће се роба користити, за процену саобразности робе је меродаван чл. 35(2)(а) БК. Према томе, роба је саобразна ако одговара сврси за коју се роба исте врсте уобичајено користи.²⁰

За процену да ли роба има недостатке треба најпре одредити шта се подразумева под уобичајеном употребом. Појам уобичајене употребе није међународно униформан, а БК га не одређује изричито. За одређивање појма уобичајене употребе може да помогне чл. 33(1)(д) УЛИС који предвиђа

¹⁸ Видети више код Р. Schlechtriem, *Compliance with local law...*, доступно на <http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/biblio/slechtriem7.html>.

¹⁹ Чл. 35(1) БК.

²⁰ Видети чл. 35(1), 35(2)(а) и (б) БК.

да роба мора да има квалитете потребне за уобичајену употребу или трговину²¹. Овакво решење представља комбинацију правила садржаних у *civil law* и *common law*. Наиме, према континенталним правима, продавац увек одговара за редовну употребљивост робе, чак и кад то није изричито предвиђено. Продавац се не може позивати на то да није знао која својства мора имати роба да би била подобна за редовну употребу или промет, јер онај ко продаје робу то мора знати. С друге стране, за англосаксонско право је својствен захтев да роба мора бити подобна за искоришћавање у трговини.²²

Према ставу Врховног суда Немачке, који сматрамо ваљаним, у подобност робе за уобичајену употребу у међународној трговини се урачунава и могућност њене даље продаје (нем. *Wiederverkäuflichkeit, Handelbarkeit*, енг. *merchantability*).²³ БГХ је прихватио концепт *merchantability* англосаксонског права по коме роба мора бити подобна за искоришћавање у трговини, односно мора бити могућа њена даља продаја.²⁴ У конкретном случају, даља продаја меса намењеног за исхрану људи је била могућа само под условом да је здравствено исправно, што је утврђивано на основу потврде да не садржи диоксин.

3.2.2. Прелаз ризика

Одлучујућ тренутак за процену саобразности робе је тренутак преласка ризика на купца. Продавац одговара за сваки недостатак саобразности робе који је постојао у тренутку преласка ризика на купца, чак и ако је недостатак саобразности постао прочит касније.²⁵ Будући да је испорука извршена предајом робе првом превозиоцу у белгијском седишту продавца, ризик је у складу са чл. 67 БК на купца прешао предајом робе првом превозиоцу. Према томе, продавац одговара за недостатке робе који су постојали пре предаје меса првом превозиоцу. У време испоруке, у априлу и мају 1999. године није постојала ни сумња да је месо контаминирано, нити су донети одговарајући прописи. Међутим, судови су у све три инстанце

²¹ У енглеском тексту се користи термин *commercial use* што дословце преведено значи *комерцијална употреба*. Управо тај термин много прецизније указује на садржину овог појма.

²² Видети више код Младен Драшкић, *Обавезе продавца према унификованим правилима о међународној купопродаји*, Београд, 1966, стр. 79; Борислав Т. Благојевић, Врлета Круљ (ур.), *Коментари Закона о облигационим односима*, књига I, Београд, 1980, стр. 971.

²³ CISG-online 999, Germany, 2 March 2005, *Bundesgerichtshof*, VIII ZR 67/04, стр. 8.

²⁴ Видети више код Сандра Фишер-Шобот, *Одговорности продавца за испоруку робе у међународном и домаћем праву*, докторска дисертација, Нови Сад, 2010, стр. 90 и 91.

²⁵ Чл. 36(1) БК.

утврдили несаобразност робе јер продавац одговара и за недостатке који су постали очити касније. Па тако, несаобразност код преласка ризика постоји и кад роба у том тренутку има скривени недостатак или ако је роба у својој суштини несаобразна,²⁶ односно ако је несаобразност у зачетку.²⁷ Управо то је био случај са продајом меса које је садржало диоксин. Сама чињеница што је сумња настала неколико недеља касније у Немачкој, ЕУ и Белгији и што је тек тада дошло до доношења односних правних аката не мења ништа у постојању опасне по здравље особине робе у време преласка ризика.²⁸ Према ставу БГХ, околност што је односни пропис у Белгији донет релативно касно (крајем јула 1999. године) нема значај. Управо наређена свеобухватна конфискација представља снажну индицију за постојање диоксина већ у тренутку спорних испорука.²⁹ Да ли је и у којој мери продато месо заиста било контаминирано, према ставу суда, нема значај јер роба објективно већ у време преласка ризика није била подобна за даљи промет.³⁰

Другачија би била ситуација да је продавац купцу доставио потврду о здравственој исправности меса, али је већ у првостепеном поступку са сигурношћу утврђено да иако је тужени у неколико наврата покушавао, он није успео да од продавца добије потврду о непостојању диоксина у месу.

Сходно наведеном, месо испоручено у последњем obroку, које је произведено пре периода кад се догодила контаминација диоксином, је подобно за промет и тиме саобразно, па је за њега купац морао да плати цену.

3.3. Коментар одлуке БГХ

На основу свега изнетог јасно је да се одлука БГХ донета у овом предмету разликује од оне у *Mussels case*. Иако се БГХ у уводу одлуке позива на *Mussels case* она, у ствари, представља основ за њено преиспитивање. Одлука изричито у први план ставља могућност даље продаје робе, која је одређена јавноправним захтевима у земљи купца или – у случају директне испоруке купцу у трећој земљи – у земљи коришћења робе. БГХ је утврдио да је роба несаобразна јер је сумња водила јавноправним мерама, које су искључиле могућност њене даље продаје. Другим речима, сумња у здравствену исправност робе и последично принудни прописи су робу

²⁶ Видети више код Wolfgang Krüger, Harm Peter Westermann (Hrsg.), *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, Band 3, 4. Auflage, München, 2004, стр. 2357, 2358.

²⁷ Видети више код Ulrich Magnus, *J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch: Wiener UN-Kaufrecht (CISG)*, Sellier-de Gruyter, Berlin, 2005, стр. 371.

²⁸ Видети више CISG-online 999, Germany, 2 March 2005, *Bundesgerichtshof*, VIII ZR 67/04, стр. 10.

²⁹ CISG-online 999, Germany, 2 March 2005, *Bundesgerichtshof*, VIII ZR 67/04, стр. 5.

³⁰ CISG-online 999, Germany, 2 March 2005, *Bundesgerichtshof*, VIII ZR 67/04, стр. 10.

учинили несаобразном јер је била неподобна за уобичајену употребу, односно за промет. Дакле, за саобразност робе са принудним прописима је меродаван чл. 35(2)(а) БК.

Јавноправна реакција на сумњу свакако представља доказ сумње и њених последица на саобразност робе. Ова одлука је од значаја јер се ситуације сумње на контаминацију хране дешавају релативно често и добијају значајан простор у јавности и медијима.³¹ Остаје отворено питање каква би одлука суда била у случају кад сумња не доведе до јавноправне регулативе, али *de facto* значајно утиче на могућност даље продаје сумњиве робе.

Одлуком је уважен део доктринарних ставова, али тек остаје да се види каква ће бити реакција судске праксе.

4. Закључак

Из свега напред наведеног видимо да не само да судска и абритражна пракса нису јединствене у одређивању и примени критеријума за процену саобразности робе са принудним прописима, него је и БГХ одступио од раније утрђених принципа и формулисао ново правило. На крају се поставља питање који од изнетих ставова је исправан и како треба да поступају судови у будућности.

У теорији су постојали предлози да се овај проблем превазиђе аналогном применом чл. 42(1) БК,³² који регулише одговорност продавца кад на продатој роби постоји право или потраживање које се заснива на индустријској или другој интелектуалној својини. Аналогна примена чл. 42(1) БК би довела до тога да продавац одговара за јавноправна правила која су му, у тренутку закључења уговора, била позната или му нису могла бити непозната, а која у време испоруке постоје у држави употребе или држави седишта купца. Залагање за аналогну примену чл. 42(1) БК показује да у делу доктрине постоји тежња да се успостави правило да је за саобразност робе са принудним прописима меродавно право земље купца или земље коришћења под условом да је продавац за та правила знао приликом закључења уговора.

Према нашем мишљењу, иако би постојање јасног правила отклонило правну несигурност и допринело уједначењу судске праксе, аналогна примена чл. 42(1) БК се не може оправдати, а одговор треба тражити у оквиру члана 35 БК. Основни разлог лежи у томе што се, ако роба не испуњава

³¹ Видети више код Р. Schlechtriem, *Compliance with local law...* доступно на <http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/biblio/slechtriem7.html>.

³² Видети више код Р. Schlechtriem, *Compliance with local law...* доступно на <http://cisgw3.law.pace.edu/cisg/biblio/slechtriem7.html>.

јавноправне стандарде, не ради о правном недостатку него о несаобразности робе.

Одлука у предмету *Frozen pork* да подобност робе за уобичајену употребу (даља продаја) подразумева да роба мора бити саобразна са принудним прописима у земљи купца или земљи коришћења је проблематична јер се на тај начин продавац ставља у неоправдано тежак положај и на њега се превалјује ризик примене робе. У овој ситуацији је нужна заштита интереса продавца. Управо због тога сматрамо прихватљивијим резоновање БГХ у *Mussels case* јер купац не може разумно очекивати од продавца да зна све околности као што су јавноправна правила у земљи купца или земљи коришћења³³.

Да ли је роба саобразна са принудним прописима треба, према нашем мишљењу, утврђивати према правилима установљеним у предмету *Mussels*. Надаље потребно је одговор тражити *in casu*, а при процени околности сваког конкретног случаја тежити остварењу принципа правичности и равноправности уговорних страна. Наиме, не би било исправно превалити ризик примене робе у потпуности на продавца, нарочито кад купац при поруцбини робе или у преговорима није навео посебна својства која роба треба да има. С друге стране, није оправдано продавцу дозволити да се ослони само на правна правила на снази у његовој земљи, кад би му морало бити јасно на основу професионалног знања и искуства, општег знања, правила струке или здравог разума, да су правна правила у земљи купца или земљи коришћења другачија.

И последње, иако БГХ исправно одређује појам уобичајене употребе, сматрамо да уобичајена употреба из чл. 35(2)(а) БК у себи не обухвата обавезу продавца да испоручи робу саобразну јавноправним стандардима земље увоза, ако он за њих није знао или морао знати. Насупрот томе, правила у земљи купца или земљи коришћења ће бити меродавна кад су испуњени услови за примену чл. 35(2)(б) БК, односно кад је купац продавцу при закључењу уговора изричито или прећутно ставио до знања нарочиту сврху и кад се поуздао у стручност и просуђивање продавца.

³³ Видети више код Р. Schlechtriem, *Compliance with local law...* доступно на <http://cisgw3.law.pace.edu/cisgw/biblio/slechtriem7.html>.

*Sandra Fišer – Šobot, Ph.D., Assistant
Faculty of Law Novi Sad*

Seller's Liability for Conformity of the Goods With Public Law Standards – *Frozen Pork Case*

Abstract

When the goods are exported from one country to another an important question arises – do the goods have to comply with the public law requirements of the seller's country, buyer's country or even with the rules in effect in some third country. The question is of high importance because the public law requirements, including standards established by environmental law, can have decisive impact on the possibility to use the goods. In order to avoid potential disputes parties should explicitly or implicitly stipulate the qualities of the goods and applicable public law standards.

In case law, there are no uniform standards for determination and application of criteria for assessment whether the goods are in conformity with public law requirements. The best solution is to follow the rules established in *Mussels case* and to consider every case separately. Finally, according to our opinion, fitness for the purpose for which the goods would ordinarily be used does not imply the obligation of the seller to deliver the goods conforming to the public law standards of the import country, unless he knew or ought to have known of such standards. On the other hand, legal standards in effect in buyer's place or in the place of destination will be relevant when requirements for application of the Art. 35(2)(b) are fulfilled i.e. when particular purpose was expressly or impliedly made known to the seller and when the buyer relied on the seller's skill and judgement.

Key words: conformity of the goods, liability of the seller, public law requirements, environmental law.